

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Report 3.3.1

Recommendations of Amendments to Accreditation
Standards related to Dual Model of Studies

contacts: Prof. Dr.-Ing. Nenad Zrnić, tel: +381-63-287-193
Dr.-Ing. Žarko Mišković, +381-64-18-32-989

Project acronym:	DUALEDU
Project full title:	Implementation of Dual Education in Higher Education of Serbia
Project No:	586029-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-SP (2017-2962/001-001)
Funding scheme:	ERASMUS+
Project start date:	October 15, 2017
Project duration:	36 months + 10 months extension

Abstract	This document provides a chronological overview of the preparation and official publication of standards for the accreditation of the dual model of study, as well as the procedure of preparation and submission of applications for accreditation by higher education institutions (HEIs). Chapter 2 quotes Article 5 of the Law on the Dual Model of Studies in Higher Education (hereinafter: the Law), which defines the legal framework for determining the accreditation standard and the procedure for submitting accreditation applications. Chapter 3 provides a proposal for accreditation standards prepared by the DualEDU project team and proposed to the competent body for adoption - the National Council for Higher Education. Chapter 4 also provides a proposed study, defined by the Law, which the HEI attaches to the request for accreditation, and which was prepared by the project team of the DualEdu project. Chapter 5 presents the Rulebook for accreditation of study programs, which has been expanded by Article 12a, which defines the procedure for submitting an application for accreditation and deciding on the submitted application. Chapter 6 presents the standard defined for the accreditation of distance learning, named: "Standard 17: Distance learning" Chapter 7 presents the content of the study that HEIs should enclose with the request for accreditation. The documents presented in Chapters 5, 6 and 7 are official bylaws adopted by the National Council for Higher Education of the Republic of Serbia, and published in the "Official Gazette of the Republic of Serbia" No. 19 of March 5, 2021. Chapter 8 is the concluding chapter in which it is stated that the DualEDU project gave to the competent body proposals for accreditation of the dual model of studies, which were the basis for the adoption of these bylaws prepared, adopted and published by the National Council for Higher Education.
----------	---

Title of document:	Recommendations of Amendments to Accreditation Standards related to Dual Model of Studies
Work package:	WP3: DEVELOPMENT - Creation of Legal and Other Conditions for Implementation of DHE in Serbia
Activity:	3.3 Creating amendments to the Accreditation Standards
Last version date:	23/09/2021
File name:	DualEdu_R3_3_1_final.pdf
Number of pages:	31
Dissemination level:	Consortium and website

VERSIONING AND CONTRIBUTION HISTORY

Version	Date	Revision description	Partner responsible
1.0	14/03/2019	First draft – Chapter 2	UNS (Mirko Savić)
2.0	15/04/2019	Minor Corrections - Chapter 2	UNIKG (Nenad Stanišić)
3.0	26/04/2019	Minor corrections – Chapter 2 (Prilog 13.13)	MPNTS (Tatjana Cvetkovski)
final	23/09/2021	Chapters 1, 3, 4, 5, 6, 7 and 8 are added	BMU (Dragan Domazet)

DISCLAIMER

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

САДРЖАЈ

1	УВОД	5
2	АКРЕДИТАЦИЈА ДУАЛНОГ МОДЕЛА СТУДИЈА У ЗАКОНУ О ДУАЛНОМ МОДЕЛУ СТУДИЈА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ	6
3	ПРЕДЛОГ СТАНДАРДА ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ ДУАЛНИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА	8
4	ПРЕДЛОГ САДРЖАЈА ЕЛАБОРАТА	11
5	ПРАВИЛНИК О СТАНДАРДИМА И ПОСТУПКУ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА.....	13
6	СТАНДАРД 17: СТУДИЈЕ НА ДАЉИНУ	20
7	ПРИЛОГ 2: ЕЛАБОРАТ О МОДУЛУ АКРЕДИТОВАНОГ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА КОЈИ СЕ РЕАЛИЗУЈЕ ПО ДУАЛНОМ МОДЕЛУ СТУДИЈА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ	26
8	ЗАКЉУЧАК.....	30

1 Увод

У овом документу се даје хронолоки преглед припремња и званичног објављивања стандарда за акредитацију дуалног модела студија, као и начина припреме и подношења захтева за акредитацију од стране високошколских институција (ВШУ).

У поглављу 2 дат је цитат члана 5 Закона о дуалном моделу студија у високом образовању (у даљем тексту: Закон) у коме се дефинише законски оквир за одређивање стандарда акредитације и поступка подношења захтева за акредитацију.

У поглављу 3 дат је предлог стандарда за акредитацију који је припремио пројектни тим ДуалЕДУ пројекта и који предложен надлежном телу за усвајање – Националном савету за високо образовање.

У поглављу 4 дат је и предлог елабората, дефинисан Законом, који ВШУ прилаже уз захтев за акредитацију, а који је припремио пројектни тим ДуалЕДУ пројекта.

У поглављу 5 приказан је Правилник за акредитацију студијских програма који је проширен члном 12а у коме се дефинише поступак подношења захтева за акредитацију и одлучивања о поднетом захтеву

У поглављу 6 приказан је стандард дефинисан за акредитацију студија на даљину, под називом Стандард 17: Студије на даљину

У поглављу 7 приказан је садржај елабората који ВШУ треба да приложи уз захтев за акредитацију.

Документа приказана у поглављима 5, 6 и 7 су званични подзаконски акти које је усвојио Национални савет за високо образовање Републике Србије, и објављени су у "Службеном гласнику Републике Србије" број 19 од 5.марта 2021.

Поглавље 8 је закључно поглавље у коме се констатује да је ДуалЕДУ пројекат дао надлежном телу предлоге за акредитацију дуалног модела студија, који су били полазна основа за усвајање наведених подзаконских аката које је припремио, усвојио и објавио Национални савет за високо образовање.

Акредитација дуалног модела студија у Закону о дуалном моделу студија у високом образовању

Предлог за допуну стандарда за акредитацију дуалног модела студија мора да буде усаглашен са Законом о дуалном моделу студија у високом образовању (у даљем тексту: Закон). У овом поглављу се даје информација о начину како је Закон одредио место акредитације дуалног модела студија у члану 5 Закона који се овде цитира:

”Студијски програми по дуалном моделу

Члан 5.

Основ за реализацију дуалног модела студија је студијски програм акредитован у складу са стандардима за акредитацију утврђеним у складу са законом којим се уређује високо образовање и овим законом и стандард квалifikације утврђен у складу са законом којим се уређује национални оквир квалifikација.

Дуални модел студија може се акредитовати као самостални студијски програм или као један од модула у оквиру студијског програма и поред елемената прописаних законом који уређује високо образовање и стандардима за акредитацију, садржи опис и обим учења кроз рад исказан у сатима и ЕСПБ бодовима.

У изради студијских програма, односно модула из става 2. овог члана учествују и послодавци, у складу са законом који уређује високо образовање.

Високошколска установа може да поднесе захтев за давање сагласности за организацију модула у оквиру акредитованог студијског програма за остваривање студијског програма по дуалном моделу, без повећања броја студената из акредитације.

Захтев из става 4. овог члана са елаборатом подноси се Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (у даљем тексту: Национално акредитационо тело).

Елаборат из става 5. овог члана усваја стручни орган самосталне високошколске установе.

Форму и садржину елабората из става 5. овог члана утврђује Национални савет за високо образовање на предлог Националног акредитационог тела.

По пријему захтева из става 4. овог члана Комисија за акредитацију и проверу квалитета (у даљем тексту: Комисија за акредитацију) у року од 15 дана од дана подношења захтева образује посебну комисију од рецензената именованих у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Посебна комисија из става 8. овог члана у року од 30 дана од дана именовања доставља Комисији за акредитацију предлог да да сагласност или да одбије захтев за

давање сагласности за организацију модула за остваривање студијског програма по дуалном моделу.

Комисија за акредитацију на основу предлога посебне комисије одлучује о захтеву, у року од 30 дана од дана пријема предлога из става 5. овог члана.

Стандарди за акредитацију студијских програма, односно модула по дуалном моделу утврђују се у складу са законом којим се уређује високо образовање.”

Анализом овог члана, може се уочити следеће:

1. Дуални модел студија може се акредитовати као *самостални студијски програм* или као *један од модула у оквиру студијског програма*.
2. Високошколска установа може да поднесе *захтев за давање сагласности за организацију модула у оквиру акредитованог студијског програма* за остваривање студијског програма по дуалном моделу, без повећања броја студената из акредитације.
3. Захтев за давање сагласности за организацију модула са *елаборатом*, са елаборатом подноси се Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (НАТ)
4. Пошто се захтев за акредитацију модула односи на већ акредитован студијски програм, овај захтев НАТ решава по посебној и убрзаној процедури (у односу на захтеве за акредитацију студијских програма) која може да траје до 2,5 месеци.
5. Кључни део захтева за акредитацију модула је елаборат који високошколска установа (ВШУ) треба да припреми.

2 Предлог стандарда за акредитацију дуалних студијских програма

У припреми овог предлога учествовали су представници Универзитета у Новом Саду, Универзитета у Крагујевцу и Министарства просветемнаукe и технолошког развоја. Последња верзија документа је урађена 26.4.2019

Општи коментар: Према Нацрту закона о дуалном моделу студија (члан 5), „форму и садржину елабората из става 5. овог члана утврђује Национални савет за високо образовање на предлог Националног акредитационог тела“. Сходно томе, у наредном периоду, требало би припремити и овај документ.

Стандард 13: Дуални модел студија

Студијски програм по дуалном моделу, поред елемената прописаних законом који уређује високо образовање и стандардима за акредитацију, садржи опис и обим учења кроз рад исказан у сатима и ЕСПБ бодовима (Члан 5 Закона о дуалном моделу студија у ВО). Пропорција поена стечених кроз учење кроз рад и на испиту мора да одговара оптерећењу студената на учењу кроз рад и на настави.

Активна настава (предавања, вежбе и други облици активне наставе) мора да буде заступљена најмање са 450 часова годишње просечно на нивоу целог студијског програма, а учење кроз рад са најмање 450 сати годишње просечно на нивоу целог студијског програма. (Члан 6 Закона о дуалном моделу студија у ВО).

Установа прилаже уговоре о дуалном образовању које је склопила са послодавцима у којима су наведени сви битни елементи везани за дуално образовање у складу са законом. Уговор не сме бити краћи од броја година трајања студијског програма. (Чланови 13 и 14 Закона о дуалном моделу студија у ВО)

Место и време распореда реализације учења кроз рад мора да одговара достављеном распореду часова за извођење студијског програма. Пошто установа може да закључи уговоре са више послодаваца, када се сабере максималан број студената које ВУ може упутити на учење кроз рад из уговора са свим послодавцима мора да буде већи или једнак са планираним бројем студената на студијском програму. (Члан 14 Закона о дуалном моделу студија у ВО)

Стандард 13: Дуално образовање

Опис концепта дуалног образовања на студијском програму. Навести како послодавац испуњава услове ради извођења учења кроз рад према закону. (1000 речи)

Опис

Табела 13.1 Табела са основним елементима везаним за дуално образовање

Табела 13.2 Табела са списком послодаваца код којих ВУ упућује студенте на учење кроз рад

Евиденција:

Прилог 13.1 Елаборат о реализацији дуалног модела студија, са планом и програмом реализације учења кроз рад

Прилог 13.2 Одлука стручног органа самосталне високошколске установе о усвајању елабората

Прилог 13.3 Копије уговора о дуалном образовању које је ВУ склопила са послодавцима

Прилог 13.4 Докази да послодавац испуњава услове за извођење учења кроз рад, а који су у складу са законом. (Члан 11 Закона о дуалном моделу студија у ВО)

Прилог 13.5 Распоред часова теоријске наставе и учења кроз рад по недељама, за целу школску годину и за сваку годину студија појединачно

Прилог 13.6 Примерак уговора о учењу кроз рад који се закључује са студентима

Прилог 13.7 Програм обуке индустријског инструктора (тутора)

Прилог 13.8 Општи акт којим је утврђен начин провере компетенција ментора код послодавца

Прилог 13.9 Општи акт којим су утврђени специфични услови за упис студената на студијске програме по дуалном моделу, као и услови преласка студената са дуалног на друге моделе студија, односно преласка на дуални модел студија

Прилог 13.10 Општи акт у којем је уређено оцењивање студента по дуалном моделу

Прилог 13.11 Копије дописа установе о томе да је обавестила Министарство и Привредну комору о закљученим уговорима са послодавцима

Прилог 13.12 Интернет линк ка страници која садржи основне информације о студијском програму и друге информације од значаја за извођење учења кроз рад

Прилог 13.13 У случају да се део учења кроз рад реализује кроз рад на самој ВШУ или код ТРЕЋЕГ лица, доказ да они поседују материјалне, техничке и кадровске услове (Члан 6, став 3, Закона о дуалном моделу студија у ВО)

Табела 13.1 Табела са основним елементима везаним за дуално образовање

Обим учења кроз рад исказан у часовима и ЕСПБ (на свим годинама студија)	
Обим теоријске наставе исказан у часовима и ЕСПБ (на свим годинама студија)	
Укупно часова и ЕСПБ (на свим годинама студија)	
Број послодаваца код којих ВУ упућује студенте на учење кроз рад	
Максималан број студената које ВУ упућује на учење кроз рад према склопљеним уговорима	
Планирани број студената на студијском програму	
Датум када је ВУ обавестила надлежно министарство о закљученим уговорима са послодавцима	
Датум када је ВУ обавестила привредну комору о закљученим уговорима са послодавцима	

Табела 13.2 Табела са списком послодаваца код којих ВУ упућује студенте на учење кроз рад

Назив послодавца	Адреса	Број места за студенте који уче кроз рад према уговору	Број индустријских инструктора (тутора)

3 Предлог садржаја елабората

Предлог је припремљен и предложен пројектном тиму 16. јануара 2020 од стране Универзитета Метрополитан.. Он се надовезује на верзију предлога која је изложена на стакаку Управног одбора пројекта на састанку у Новом Пазару 29.10.2019, и садржи мање корекције и допуне усаглашене са дискусијом на том састанку.

Елаборат треба да обезбеди следеће информације:

1. **Назив и седиште високошколске установе (ВШУ)**
2. **Информација о студијском програму** на коме се реализује и настава по дуалном моделу, те треба да садржи следеће:
 - 2.1. Студијски програм треба да је претходно акредитован у складу са стандардима за акредитацију студијских програма, те у прилогу елабората треба приложити и одлуку о акредитацији студијског програма.
 - 2.2. Информацију о тома да ли је реализација студијског програма (активна настава) обједињена за све студенте тог студијског програма, или се држи посебна настава само за студенте студијског програма. ВШУ може да предвиди више различитих могућности које нуди послодаваца и студентима.
3. **Списак послодаваца** (бар један) које је ВШУ изабрала до тренутка подношења елабората, и за које је утврдила да испуњавају услове за извођење учења кроз рад (у складу са чл.1 Закона). За сваког од наведених послодаваца потребно је да наведу следеће информације:
 - 3.1. **Списак делатности послодавца** који могу да учествују у реализацији садржаја из студијског програма
 - 3.2. **Спецификација општих обавеза** послодавца које треба да испуни ради реализације учења кроз рад на студијском програму (нпр. усаглашавање радних задатака са програмом и годином студија студента, повремене састанци ментора послодавца и академског ментора, извештавање – семестрално или годишње – ВШУ о раду студента и др.),
 - 3.3. **Специфичне обавезе** (ако их има) које су дефинисане уговором са појединим послодаваца
 - 3.4. **Компетентност ментора** (образовање са 240 ЕСПБ и 3 године радног искуства), усаглашавање начина провере ментора послодавца (нпр. радна биографија са стручним остварењима). У циљу припреме ментора послодавца, ВШУ може да припреми за рад ментора послодавца, у коме ће описати шта се од њега очекује и које обавезе има према студентима који студирају по дуалном методу студија (у даљем тексту: студенти дуалних студија).
 - 3.5. **Списак неопходне опреме** коју послодавац поседује, потребан простор и опрема за рад студената дуалних студија)
 - 3.6. **Специфичне мере безбедности и здравља на раду** који су потребни за безбедан рад студената дуалних студија.
4. **План и програм реализације учења кроз рад**, који треба да садржи:
 - 4.1. **Опис и обим учења кроз рад** исказан сатима и ЕСПБ бодовима, при чему учење уз рад треба да обезбеди најмање 450 сати годишње просечно на нивоу целог студијског програма;
 - 4.2. **Обим активне наставе** исказане у броју часова годишње и у ЕСПБ бодовима годишње, при чему активна настава мора да буде заступљена са најмање 450 часова годишње, просечно на нивоу целог студијског програма;

- 4.3. **Место и временски распоред реализације учења кроз рад** (навести само опште могућности, а детаљи се дефинишу уговором са послодавцем у складу са специфичностима послодавца). ВШУ може да предвиди више различитих могућности које нуди послодавцима и студентима. Треба навести да ли се учење уз рад у целости организује кдо послодавца или делимично и у високошколској установи (у том случају навести разлоге и испуњење услова за реализацију учења кроз рад у ВШУ).
- 4.4. **Максималан број студената** које ВШУ може упутити код послодавца на учење кроз рад;
- 4.5. **Специфични услови за упис студената** на студијски програм по дуалном моделу. Навести варијанте учешћа послодавца у избору студената с учење кроз рад, с тим да детаљи могу бити наведени и у уговору који ВШУ склапа са послодавцем
- 4.6. **Услови преласка студената** са дуалног модела на друге моделе студија на истом студијском програму, односно, за прелазак на дуални модел студија са других модела студија (нпр. са класичне, онлајн или хибридне наставе без примене дуалног модел студија)
- 4.7. **Начин распоређивања студената** дуалног модела студија по послодавцима. Студенти могу при упису да израже жељу да учење кроз раде реализују код одређеног послодавца са који је ВШУ склопила уговор са реализацију учења кроз рад. Коначно распоређивање студената по послодавцима зависи од одлуке сваког послодавца, који спроводи свој програм избора понуђених студената дуалних студија. У елаборату треба дати информацију о тома како ВШУ планира да спроведе избор и распоређивање студената дуалних студија по послодавцима.
5. **Подршка каријерном развоју студената у дуалном моделу:** ВШУ треба да пружи опис како подржава каријерни развој студената у дуалном моделу студија тако што:
 - 5.1. прати задовољство и мотивацију студената и послодаваца током програма учења кроз рад,
 - 5.2. оснажује и подржава студенте да планирају и постављају циљеве каријерног развоја,
 - 5.3. сарађује са средњим школама ради успостављања континуитета пружања услуга каријерног вођења и саветовања,
 - 5.4. помаже студентима код избора послодавца када се учење кроз рад реализује код више послодаваца ради усмеравања студената према индивидуалним потребама и у њиховом најбољем интересу.

Напомене:

1. У елаборату се у тачки 3. и 4. наводе само општи услови које ВШУ нуди послодавцима који су заинтересовани за остварење учења кроз рад у оквиру дуалног модела студија. Све специфичности се могу навести у уговорима које ВШУ склапа са послодавцима, и које треба приложити, уколико су расположиви на дан подношења елабората, а ако нису, уговори се могу касније доставити НАТ-у, и представљају додатне прилоге елаборату.
2. Прилози:
 - 2.1. Одлука о акредитацији студијског програма који ће примењивати и дуални модел студија
 - 2.2. Одлука стручног органа самосталне високошколске установе о усвајању елабората.

4 Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма

Национални савет за високо образовање, на седници одржаној 25. фебруара 2019. године, донео је Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма који је касније имао измене и допуне, и оне су објављене у

- "Службеном гласнику РС", бр. 13 од 28. фебруара 2019,
- "Службеном гласнику РС" бр. 1 од 11. јануара 2021,
- "Службеном гласнику РС" бр. 19 од 5. марта 2021.

Овде се цитира цео правилник, а болдовани текст означава последњу допуну Правилника, који је од посебног значаја за универзитете, јер дефинише поступак акредитације модула дуалних студија академских студијских програма:

"На основу члана 12. став 1. тачка 13. Закона о високом образовању („Службени гласник РС", бр. 88/17, 27/18 – др. закон и 73/18),

Национални савет за високо образовање, на седници одржаној 25. фебруара 2019. године, донео је

ПРАВИЛНИК

о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма

"Службени гласник РС", бр. 13 од 28. фебруара 2019, 1 од 11. јануара 2021, 19 од 5. марта 2021.

Члан 1.

Овим правилником утврђују се стандарди и поступак акредитације студијских програма.

Стандарди из става 1. овог члана саставни су део овог правилника.

Члан 2.

Поступку акредитације студијских програма (у даљем тексту: акредитација) подлежу све високошколске установе у Републици.

Члан 3.

Поступак акредитације спроводи се на захтев високошколске установе.

У име високошколске установе захтев из става 1. овог члана подноси орган пословођења, по претходно донетој одлуци стручног органа.

Захтев за акредитацију се подноси Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (у даљем тексту: Национално акредитационо тело).

Члан 4.

Уз захтев за акредитацију доставља се документација која је сачињена према упутству за припрему документације за акредитацију датог студијског програма.

Члан 5.

Комисија доноси:

1. упутство за припрему документације за акредитацију студијских програма првог и другог нивоа;
2. упутство за припрему документације за акредитацију студијског програма докторских академских студија;
3. упутство рецензентској комисији у за процену испуњености стандарда за акредитацију студијских програма првог и другог нивоа и
4. упутство рецензентској комисији за процену испуњености стандарда за акредитацију студијских програма докторских академских студија.

Упутства из става 1. овог члана објављују се на Интернет страници Националног акредитационог тела.

Члан 6.

Орган пословођења високошколске установе у складу са законом гарантује:

- 1) да су општи акти високошколске установе у складу са законом;
- 2) да је документација за акредитацију студијског програма урађена у складу са стандардима и упутством за припрему документације за акредитацију студијског програма;
- 3) за тачност података у документацији за акредитацију студијских програма.

Члан 7.

Захтев за акредитацију са документацијом се подноси Националном акредитационом телу, чија стручна служба проверава уредност захтева из члана 4. овог правилника.

Када је захтев уредан, Национално акредитационо тело издаје потврду високошколској установи да је поднет уредан захтев.

У случају да захтев није уредан, Национално акредитационо тело доноси закључак којим упућује високошколску установу да допуни захтев потребном документацијом у року од 30 дана од дана достављања закључка високошколској установи.

Уколико високошколска установа не допуни захтев у року из става 3. овог члана, Национално акредитационо тело доноси решење о одбацивању захтева.

Члан 8.

Ради утврђивања чињеница од значаја за доношење одлуке о захтеву за акредитацију, Комисија за акредитацију образује поткомисије у чијем саставу су најмање два члана из одговарајућег образовно-научног односно образовно-уметничког поља.

Поткомисија утврђује предлог за састав рецензентске комисије за акредитацију студијских програма, коју сачињавају:

1. три наставника високошколских установа са листе коју је утврдио Национални савет, а једног од тих наставника предлаже за председника рецензентске комисије;
2. један студент са листе студената коју утврђује Студентска конференција универзитета Србије, односно Студентска конференција академија струковних студија Србије и
3. један стручњак за поједине области из реда послодаваца, професионалних или струковних удружења, тржишта рада, комора, кога предлажу одговарајуће организације.

У случају акредитације студијског програма докторских студија, најмање један рецензент мора бити наставник, научник или уметник запослен на високошколској, односно научној установи из иностранства, који испуњава услове да буде ментор на том студијском програму, у складу са стандардима из члана 12. став 1. тачка 14) Закона.

Чланови поткомисија и рецензентских комисија за акредитацију студијских програма не смеју бити у сукобу интереса, а нарочито уколико су они или њихови блиски сродници у радном односу или било каквом пословном или другом аранжману у вези захтева који се разматра.

Поткомисија упућује предлог из става 2. овог члана Комисији за акредитацију, која коначан предлог доставља директору Националног акредитационог тела.

Директор Националног акредитационог тела именује рецензентску комисију и њеног председника уз претходно изјашњење рецензента да нису у сукобу интереса. Директор Националног акредитационог тела именује и координатора из стручне службе Националног акредитационог тела.

Одлука о именовању рецензентске комисије за акредитацију студијских програма са наведеним именима председника и чланова комисије објављује се на сајту Националног акредитационог тела.

Чланови рецензентске комисије имају право на накнаду за свој рад, у складу са актом Националног акредитационог тела.

Члан 9.

Рецензентска комисија за акредитацију студијских програма, утврђује чињенице од значаја за доношење одлуке о захтеву за акредитацију и непосредним увидом у рад високошколске установе, а о њеном доласку у високошколску установу координатор доставља обавештење најкасније 15 дана пре планиране посете.

Високошколска установа је дужна да рецензентској комисији за акредитацију студијских програма, обезбеди све тражене податке, слободан приступ и увид у наставни процес и процес управљања, увид у расположиви простор, сусрет са наставницима, студентима, ненаставним особљем, комисијом за самовредновање, алумни организацијом, као и све друго од значаја за процес акредитације.

Члан 10.

Рецензентска комисија у прелиминарном рецензентском извештају у складу са упутством из члана 5. став 1. анализира документацију за акредитацију и оцењује:

- да ли је студијски програм направљен према стандардима за акредитацију;
- који су стандарди испуњени у целини, који делимично, а који нису испуњени;
- које су области деловања високошколске установе у квалитативном смислу задовољавајуће, које су делимично задовољавајуће и које су незадовољавајуће.

На основу анализе и оцене из става 1 овог члана, као и анализе и оцене из става 1. члана 9, рецензентска комисија за акредитацију студијских програма, саставља Извештај и прослеђује га Координатору, који га доставља високошколској установи, која може у року од 15 дана од дана достављања Извештаја да дâ евентуалне примедбе на чињенице наведене у Извештају.

Након истека рока из става 2. овог члана, рецензентска комисија за акредитацију студијских програма саставља коначни Извештај, на српском и сажетак на енглеском језику, који укључује прихваћене примедбе високошколске установе, уколико их има, и оцену квалитета анализираних студијских програма и подноси га поткомисији на разматрање.

Члан 11.

На основу Извештаја рецензентске комисије за акредитацију студијских програма, поткомисија утврђује предлог Одлуке о акредитацији студијског програма и доставља га Комисији за акредитацију у року од 30 дана од дана достављања Извештаја рецензентске комисије за акредитацију студијских програма.

Уз предлог Одлуке о акредитацији студијског програма доставља се Извештај из члана 10. става 3. овог правилника.

Члан 12.

Комисија на првој седници након пријема предлога Одлуке о акредитацији разматра достављени предлог, тражи допунска објашњења рецензентске комисије за акредитацију студијских програма уколико је потребно, након чега доноси одлуку о акредитацији.

Одлука о акредитацији је донета ако за њу гласа више од половине укупног броја чланова Комисије.

У поступку акредитације Национално акредитационо тело:

- 1) издаје уверење о акредитацији студијског програма;
- 2) доноси решење којим се одбија захтев за акредитацију;

Национално акредитационо тело издаје уверење о акредитацији, односно доноси решење којим се одбија захтев за акредитацију, најкасније у року од девет месеци од дана пријема уредног захтева.

Члан 12а*

Захтев за акредитацију студијског програма академских студија (осим у пољу друштвено-хуманистичких и пољу медицинских наука) или струковних студија по дуалном моделу студија, акредитована високошколска установа доставља

Националном акредитационом телу заједно са документацијом припремљеном у складу са чланом 4. овог правилника.*

Захтев за давање сагласности за организацију модула у оквиру акредитованог студијског програма за остваривање студијског програма по дуалном моделу, без повећања броја студената из акредитације, акредитована високошколска установа подноси Националном акредитационом телу, заједно са елаборатом усвојеним од стране стручног органа самосталне високошколске установе и доказима о испуњавању услова из члана 11. Закона о дуалном моделу студија у високом образовању.*

Сагласност из става 2. овог члана важи до истека акредитације студијског програма у оквиру којег се реализује модул по дуалном моделу студија.*

Поткомисија одговарајућег образовно-научног односно образовно-уметничког поља Комисије за акредитацију у року од 15 дана од дана пријема захтева из става 2. овог члана утврђује предлог за састав посебне комисије коју чине:*

1) два рецензента из реда наставника високошколских установа са листе коју је утврдио Национални савет, од којих је један предложен за председника;*

2) два рецензента из реда стручњака за поједине области из реда послодаваца, професионалних или струковних удружења, тржишта рада, комора, кога предлажу одговарајуће организације;*

3) један студент са листе студената коју утврђује Студентска конференција универзитета Србије, односно Студентска конференција академија и високих школа.*

Одлуку о именовању комисије из става 4. овог члана доноси директор Националног акредитационог тела.*

Комисија из става 4. овог члана, у року од 30 дана од дана именовања, доставља Комисији за акредитацију извештај са предлогом да да сагласност или да одбије захтев за давање сагласности за организацију модула за остваривање студијског програма по дуалном моделу студија.*

Комисија за акредитацију одлучује о предлогу у року од 30 дана од дана пријема предлога.*

*Службени гласник РС, број 19/2021

Члан 13.

Против решења којим се одбија захтев за акредитацију студијског програма високошколска установа може поднети жалбу Националном савету за високо образовање (у даљем тексту: Национални савет), преко Националног акредитационог тела, у року од 15 дана од дана пријема решења.

Национални савет именује жалбену комисију у року од 30 дана од дана пријема жалбе на решење из става 1. овог члана.

У жалбену комисију именују се три наставника високошколских установа из одговарајуће области са листе рецензената које је утврдио Национални савет.

Рецензент из става 3. овог члана не може бити лице запослено на високошколској установи која је поднела жалбу, лице које је у сукобу интереса нити лице које је учествовало у поступку доношења решења из става 1. овог члана.

Члан 14.

Жалбена комисија у року од 30 дана од дана именовања доставља Националном савету извештај и предлог за доношење одлуке о жалби поднетој на решење из става 1. члана 13.

Национални савет у року од 30 дана од достављања предлога жалбене комисије доноси решење којим може одбити жалбу или поништити првостепено решење и вратити Националном акредитационом телу на поновно одлучивање.

Национални савет ће одбацити жалбу кад утврди да је недопуштена, неблаговремена или поднета од неовлашћеног лица.

Национални савет ће одбити жалбу кад утврди да је поступак акредитације правилно спроведен и да је решење донето у складу са законом и овим правилником.

Кад Национални савет утврди да је у поступку акредитације било пропуста, може, уз одговарајуће образложење поништити првостепено решење и вратити Националном акредитационом телу на поновно одлучивање.

Члан 15.

Национално акредитационо тело је дужно да у року од 30 дана од дана пријема решења Националног савета о поништавању првостепеног решења и враћању на поновно одлучивање донесе решење у складу са правним схватањем Националног савета за високо образовање.

Уколико високошколска установа уложи жалбу против поновљеног решења Националног акредитационог тела из става 1. овог члана, Национални савет ће сам, у року од 30 дана од дана пријема жалбе, одлучити о захтеву за акредитацију.

Решење по жалби НСВО доставља националном акредитационом телу које је дужно да га без одлагања достави установи.

Високошколска установа из става 3. овог члана има право да понови захтев за акредитацију по истеку рока од 90 дана од дана доношења коначног решења којим се одбија захтев за акредитацију.

Члан 16.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Председник

Националног савета за високо образовање,

проф. др **Бела Балинт**, с.р.

Правилником о изменама Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 19/2021) додат је Прилог 2 –

Елаборат о модулу по дуалном моделу у оквиру акредитованог студијског програма(види члан 3. Правилника)."

5 Стандарт 17: Студије на даљину

У "Службеном гласнику РС " бр. 19 од 5. марта 2021, објављен је и Стандарт 17 који је усвојио Национално савет са високо образовање Републике Србије и онд се овде цирира у целини:

Стандарт 17: Студије по дуалном моделу*

Високошколска установа може организовати студијски програм академских студија (осим у пољу друштвено-хуманистичких и пољу медицинских наука) или струковних студија по дуалном моделу, у коме се кроз активну наставу на високошколској установи и практичну обуку и рад код послодавца (у даљем тексту: учење кроз рад), стичу, усавршавају, односно изграђују знања, вештине, способности и ставови (у даљем тексту: компетенције) у складу са студијским програмом и стандардом квалификације. Студијски програм по дуалном моделу може се акредитовати као самостални студијски програм или као модул у оквиру студијског програма по класичном моделу. Стандарт 17 се не примењује на студијске програме којима се добијају компетенције професора: (дипломирани професор, мастер професор, специјалиста професор).*

Упутства за примену стандарда 17:*

Студијски програм*

17.1 Студијски програм I и II степена високог образовања, односно модул у оквиру студијског програма по дуалном моделу студија, може да се организује за сваку област и свако образовно-научно и образовно-уметничко поље програма академских студија (осим за поље друштвено-хуманистичких и поље медицинских наука) ако се наставни садржај може квалитетно усвојити кроз дуални модел студија и ако обезбеђује исте исходе учења, ефикасност студирања и ниво квалификације као и у случају класичног начина реализације студијског програма.*

17.2 Студијски програм, односно модул у оквиру студијског програма по дуалном моделу студија, поред елемената прописаних законом који уређује високо образовање стандардима за акредитацију, садржи опис и обим учења кроз рад исказан у сатима и ЕСПБ бодовима. Поред елемената прописаних Законом о високом образовању, Законом о дуалном моделу студија у високом образовању и Стандардима 1–14. и 16, студијски програм по дуалном моделу садржи и додатне елементе који се прописују овим стандардом.

У случају несагласности Стандарда 1–14. и 16 са Стандардом 17, примењиваће се одредбе Стандарда 17.*

Учење кроз рад*

17.3 „Учење кроз рад” је интегрални део студијског програма по дуалном моделу студија који носи одређени број ЕСПБ бодова и представља организован процес током кога студенти под надзором ментора код послодавца радећи код послодавца

примењују теоријска знања у реалном радном окружењу, имају непосредан додир са пословним процедурама и технологијама које се користе у пословном свету, повезују се са запосленим професионалцима и припремају се за свет рада.*

17.4 „Ментор код послодавца” је лице ангажовано код послодавца, које непосредно обезбеђује да се током учења кроз рад реализују садржаји утврђени студијским програмом и одговорно је да студенти стекну компетенције прописане студијским програмом и стандардом квалификације.*

17.5 „Академски ментор” је лице запослено у високошколској установи (наставник или сарадник), који у сарадњи са ментором код послодавца планира, прати, реализује и вреднује остваривање учења кроз рад.*

Обим, период и место реализације*

17.6 Пропорција поена стечених кроз учење кроз рад и на испиту мора да одговара оптерећењу студената на учењу кроз рад и на настави. Однос обима часова активне наставе која се изводи на високошколској установи и учења кроз рад код послодавца утврђује се студијским програмом, с тим да активна настава (предавања, вежбе и други облици активне наставе) мора да буде заступљена са најмање 450 часова годишње, односно најмање 45 ЕСПБ бодова просечно на нивоу целог студијског програма, а учење кроз рад са најмање 450 сати годишње, односно најмање 15 ЕСПБ бодова просечно на нивоу целог студијског програма. Вредност 1 ЕСПБ бода учења кроз рад представља оптерећење студента од 30 сати.*

17.7 На првом нивоу студија, од 450 часова активне наставе 300 до 360 часова су предавања, а остало су вежбе и други облици активне наставе. На другом нивоу студија, које трају више од једне године, Упутства за примену стандарда 17:*

Студијски програм*

17.1 Студијски програм I и II степена високог образовања, односно модул у оквиру студијског програма по дуалном моделу студија, може да се организује за сваку област и свако образовно-научно и образовно-уметничко поље програма академских студија (осим за поље друштвено-хуманистичких и поље медицинских наука) ако се наставни садржај може квалитетно усвојити кроз дуални модел студија и ако обезбеђује исте исходе учења, ефикасност студирања и ниво квалификације као и у случају класичног начина реализације студијског програма.*

17.2 Студијски програм, односно модул у оквиру студијског програма по дуалном моделу студија, поред елемената прописаних законом који уређује високо образовање стандардима за акредитацију, садржи опис и обим учења кроз рад исказан у сатима и ЕСПБ бодовима. Поред елемената прописаних Законом о високом образовању, Законом о дуалном моделу студија у високом образовању и Стандардима 1–14. и 16, студијски програм по дуалном моделу садржи и додатне елементе који се прописују овим стандардом.

У случају несагласности Стандарда 1–14. и 16 са Стандардом 17, примењиваће се одредбе Стандарда 17.*

Учење кроз рад*

17.3 „Учење кроз рад” је интегрални део студијског програма по дуалном моделу студија који носи одређени број ЕСПБ бодова и представља организован процес током кога студенти под надзором ментора код послодавца радећи код послодавца примењују теоријска знања у реалном радном окружењу, имају непосредан додир са пословним процедурама и технологијама које се користе у пословном свету, повезују се са запосленим професионалцима и припремају се за свет рада.*

17.4 „Ментор код послодавца” је лице ангажовано код послодавца, које непосредно обезбеђује да се током учења кроз рад реализују садржаји утврђени студијским програмом и одговорно је да студенти стекну компетенције прописане студијским програмом и стандардом квалификације.*

17.5 „Академски ментор” је лице запослено у високошколској установи (наставник или сарадник), који у сарадњи са ментором код послодавца планира, прати, реализује и вреднује остваривање учења кроз рад.*

Обим, период и место реализације*

17.6 Пропорција поена стечених кроз учење кроз рад и на испиту мора да одговара оптерећењу студената на учењу кроз рад и на настави. Однос обима часова активне наставе која се изводи на високошколској установи и учења кроз рад код послодавца утврђује се студијским програмом, с тим да активна настава (предавања, вежбе и други облици активне наставе) мора да буде заступљена са најмање 450 часова годишње, односно најмање 45 ЕСПБ бодова просечно на нивоу целог студијског програма, а учење кроз рад са најмање 450 сати годишње, односно најмање 15 ЕСПБ бодова просечно на нивоу целог студијског програма. Вредност 1 ЕСПБ бода учења кроз рад представља оптерећење студента од 30 сати.*

17.7 На првом нивоу студија, од 450 часова активне наставе 300 до 360 часова су предавања, а остало су вежбе и други облици активне наставе. На другом нивоу студија, које трају више од једне године, на првој години студија од 450 часова 300 до 360 су предавања, а остало су вежбе и други облици активне наставе. На завршној години другог нивоа студија и интегрисаних студија, највише 50% је студијски истраживачки рад, односно примењени истраживачки рад, а остало су предавања, вежбе и други облици активне наставе. Часови активне наставе на студијском и примењеном истраживачком раду се на другом нивоу студија при прорачуну оптерећења наставника деле са 2.*

17.8 Учење кроз рад реализује се у целости код једног, односно више послодаваца у складу са студијским програмом и планом реализације учења кроз рад. Изузетно, део учења кроз рад може да се реализује на самој високошколској установи или код трећег лица (тренинг центри, друго правно лице које реализује обуке, други послодавац, друга високошколска установа и сл.) које има материјалне, техничке и кадровске услове за извођење дела учења кроз рад, уколико учење кроз рад није могуће у целини реализовати код послодавца. У пољу уметности, учење кроз рад може да се оствари у ансамблима (драмска сцена, музичка сцена и друго, у складу са ужим областима уметности).*

17.9 Међусобни однос високошколске установе и послодавца уређује се уговором о дуалном моделу у форми прописаној Законом о дуалном моделу студија у високом

образовању, а међусобни однос послодавца и студента уређује се уговором о учењу кроз рад у форми прописаној Законом о дуалном моделу студија у високом образовању.*

17.10 Установа закључује уговор о дуалном образовању са послодавцем (са одложеним дејством), односно трећим лицем у коме су наведени сви битни елементи везани за дуално образовање у складу са Законом о дуалном моделу студија у високом образовању. Уговор се закључује на период који не може бити краћи од броја школских година потребних за реализацију студијског програма.*

17.11 Место и време распореда реализације учења кроз рад мора да одговара распореду часова за извођење студијског програма.*

17.12 Ако високошколска установа има закључене уговоре са више послодаваца, број студената које високошколска установа може да упуту на учење кроз рад, по основу уговора са свим послодавцима, не може у збиру да буде мањи од планираног броја студената на студијском програму/модулу*

Упис студената*

17.13 На студијски програм, односно модул по дуалном моделу студија студенти се уписују на основу конкурса, односно на основу интерног конкурса уколико прелазе са класичног модела студија.*

17.14 Општим актом високошколска установа утврђује специфичне услове за упис студената на студијски програм, односно модул по дуалном моделу, као и услове преласка студената са дуалног на класичан модел студија, односно преласка на дуални са класичног модела студија.*

17.15 Приликом преласка студената са дуалног на класичан модел студија, односно преласка са класичног на дуални модел студија студентима се признају ЕСПБ бодови стечени полагањем наставних предмета.*

Распоређивање студената код послодаваца*

17.16 Уколико у реализацији студијског програма по дуалном моделу студија учествује више послодаваца, студенти се пријављују за учење кроз рад код одређеног послодавца из мреже послодаваца високошколске установе код којег се реализује учење кроз рад.*

17.17 Распоређивање се врши путем интервјуисања студената од стране послодаваца, при чему се усаглашавају жеље студената са избором послодаваца.*

17.18 Студијским програмом, односно планом реализације учења кроз рад утврђују се ближи услови за распоређивање студената код послодаваца.*

Каријерно вођење и саветовање*

17.19 Високошколска установа путем центра за каријерно вођење и саветовање или на други начин пружа подршку, подстиче и прати каријерни развој студената, у складу са општим актом високошколске установе и стандардима каријерног вођења и

саветовања донетим на основу закона којим се уређује национални оквир квалификација.*

17.20 Високошколска установа подржава каријерни развој студената у дуалном моделу студија тако што: прати задовољство и мотивацију студената и послодаваца током реализације учења кроз рад, оснажује и подржава студенте да планирају и постављају циљеве каријерног развоја, сарађује са средњим школама ради успостављања континуитета пружања услуга каријерног вођења и саветовања, помаже студентима код избора послодавца када се учење кроз рад реализује код више послодаваца ради усмеравања студената према индивидуалним потребама и у њиховом најбољем интересу.*

Услови за извођење учења кроз рад код послодавца*

17.21 „Послодавац” је правно лице или предузетник, који испуњава услове утврђене Законом о дуалном моделу студија у високом образовању и чија делатност омогућава остваривање одговарајућих садржаја и учења кроз рад утврђеног студијским програмом.*

Прилози за стандард 17:*

Табела 17.1 Табела са основним елементима везаним за дуално образовање*

Табела 17.2 Табела са списком послодаваца код којих високошколска установа упућује студенте на учење кроз рад*

Прилог 17.1 Елаборат о реализацији дуалног модела студија, са планом и програмом реализације учења кроз рад (само уз захтев из члана 12а став 2. Правилника)*

Прилог 17.2 Одлука стручног органа самосталне високошколске установе о усвајању елабората (само уз захтев из члана 12а став 2. Правилника)*

Прилог 17.3 Копије уговора о дуалном образовању које је ВУ закључила са послодавцима*

Прилог 17.4 Докази да послодавац, ВШУ или треће лице испуњава материјалне, техничке и кадровске услове за извођење учења кроз рад, у складу са чланом 11. Законом о дуалном моделу студија у високом образовању.*

Прилог 17.5 Распоред часова активне наставе и учења кроз рад по недељама, за целу школску годину и за сваку годину студија појединачно*

Прилог 17.6 Општи акт којим је утврђен начин провере компетенција ментора код послодавца*

Прилог 17.7 Општи акт којим су утврђени специфични услови за упис студената на студијске програме по дуалном моделу, као и услови преласка студената са дуалног на класичан модел студија, односно преласка на дуални модел са класичног модела студија*

Прилог 17.8 Општи акт у којем је уређено оцењивање студента по дуалном моделу

Табела 17.1 Табела са основним елементима везаним за дуално образовање*

Обим учења кроз рад исказан у часовима и ЕСПБ* (на свим годинама студија)*	
Обим теоријске наставе исказан у часовима и ЕСПБ* (на свим годинама студија)*	
Број послодаваца код којих ВУ упућује студенте на учење кроз рад*	
Изјава послодаваца да ће учествовати у реализацији учења кроз рад*	
Максималан број студената које високошколска установа упућује на учење кроз рад према закљученим уговорима*	
Планирани број студената на дуалном моделу*	

Табела 17.2 Табела са списком послодаваца код којих високошколска установа упућује студенте на учење кроз рад*

Р. бр.*	Назив послодавца*	Регистарски број из Регистра Агенције за привредне регистре*	Седиште послодавца*	Број обезбеђених места за студенте који уче кроз рад према уговору*	Број ментора код послодавца*

*Службени гласник РС, број 19/2021

6 Прилог 2: Елаборат о модулу акредитованог студијског програма који се реализује по дуалном моделу студија у високом образовању

Као што је и напоменуто на крају Правилника о акредитације дуалног модела студија који је цитиран у целини у поглављу 5, уз захтев за акредитацију дуалног модула студија, наведено је да ВШУ мора да поднесе и Прилог 2 - Елаборат о модулу акредитованог студијског програма који се реализује по дуалном моделу студија у високом образовању.

Садржај елабората је усвојио Национални савет за високо образовање Републике Србије и он је такође објављен у "Службено гласнику РС" бр. 19 од 5. марта 2021 године. Овде се цитира у целини објављен садржај елабората:

" ПРИЛОГ 2

НАЗИВ ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ (на српском)

НАЗИВ ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ (на енглеском)

Адреса:

Телефон:

e-mail:

ПИБ:

Матични број:

Шифра делатности:

ЕЛАБОРАТ

О МОДУЛУ АКРЕДИТОВАНОГ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА КОЈИ СЕ РЕАЛИЗУЈЕ ПО ДУАЛНОМ МОДЕЛУ СТУДИЈА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

(осим у пољу друштвено-хуманистичких и медицинских наука)

Назив акредитованог студијског програма и назив додатног модула по дуалном моделу у том студијском програму – српски

Назив акредитованог студијског програма и назив додатног модула по дуалном моделу у том студијском програму – енглески

.....

ФОРМА И САДРЖАЈ ЕЛАБОРАТА

1. Послодавци који учествују у извођењу модула по дуалном моделу студија (изузетно и други актери сагласно Стандарду 17, тачка 17.8)

2. Услови за извођење учења кроз рад код послодаваца који учествују у извођењу предметног модула:

- Обављање делатности која омогућава реализацију садржаја предмета модула из студијског програма;
- Одговарајући број ментора код послодавца који имају најмање врсту и ниво високог образовања који одговара врсти и нивоу који студент стиче према студијском програму и три године радног искуства у струци;
- Располагање одговарајућим простором, опремом и средствима за рад у складу са студијским програмом и планом реализације учења кроз рад;
- Обезбеђивање примене мера безбедности и здравља на раду у складу са законом;
- Да над послодавцем није отворен стечајни поступак или да није покренут поступак ликвидације;
- Да ментор и одговорно лице код послодавца нису осуђивани правноснажном пресудом за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела насиље у породици, одузимање малолетног лица, запуштање и злостављање малолетног лица или родоскрвнуће, кривична дела из групе кривичних дела против полне слободе, против привреде, против службене дужности, против правног саобраћаја и против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију, да нису правноснажно осуђивани за прекршај из области радних односа, и за које није, у складу са законом, утврђено дискриминаторно понашање;
- Да ментор код послодавца и одговорно лице код послодавца није правноснажно осуђивано за казнена дела прописана законом којим се уређује спречавање злостављања на раду.

3. Подаци о модулу који се реализује по дуалном моделу студија:

Студијски програм је акредитован у складу са стандардима за акредитацију студијских програма и додаје се нови модул који може да садржи друге предмете модула; дуални модул добија сагласност ако су испуњени услови стандарда 17.

Реализација студијског програма је обједињена са студентима по класичном моделу наставе, а може да се држи и посебна настава само за студенте модула по дуалном моделу.

Високошколска установа може да предвиди више различитих могућности које нуди послодавцима и студентима.

Високошколска установа и послодавац имају слободу да се договоре о предметима модула.

За студијски програм који садржи модул по дуалном моделу студија приказати

1. Обим учења кроз рад исказан у часовима и ЕСПБ	
2. Обим наставе на ВШУ исказан у часовима и ЕСПБ	

Укупно часова и ЕСПБ (1. + 2.)	
--------------------------------	--

ВШУ мора да документује да испуњава Стандард 5 Курикулум (проширена Књига предмета).

ВШУ мора да документује да испуњава Стандард 8 Оцењивање и напредовање студената.

ВШУ мора да документује да испуњава Стандард 9 Наставно особље.

4. Обавезе високошколске установе у вези са реализацијом учења кроз рад

Подаци о послодавцима који испуњавају услове за извођење учења кроз рад (члан 11. Закона) у конкретном студијском програму укључују следеће информације:

- Списак делатности послодаваца са којима они могу да учествују у реализацији садржаја из студијског програма/модула;
- Спецификација општих обавеза послодавца које треба да испуни ради реализације учења кроз рад на студијском програму (на пример, усаглашавање радних задатака са програмом и годином студија студента, повремени састанци ментора послодавца и академског ментора, повремено извештавање високошколске установе о раду студента и др.), а специфичне обавезе се дефинишу уговором са послодавцем.
- Компетентност ментора код послодавца која се тиче образовања (240 ЕСПБ и др.) и радног искуства (најмање 3 године). Високошколска установа треба да наведе начин утврђивања компетенција ментора код послодавца (на пример, радна биографија са стручном остварењима, разговор са ментором). Ради припреме обуке ментора високошколска установа може припремити упутство за ментора код послодавца;

5. План и програм реализације учења кроз рад (у складу са Стандардом 17) садржи:

- опис и обим учења кроз рад исказан сатима и ЕСПБ бодовима;
 - графички приказ (гантограм) времена које студент проведе на учењу уз рад и на настави на високошколској установи тако да:
- о активна настава мора да буде заступљена са најмање 450 часова годишње, просечно на нивоу целог студијског програма;
- о учење уз рад са најмање 450 сати годишње просечно на нивоу целог студијског програма;
- информација да ли се учење уз рад у целости организује код послодавца или делимично у ансамблима (поље уметности) или трећим лицима сагласно Стандарду 17);
 - Услови преласка студената са дуалног на класичан модел студија, односно за прелазак са класичног на дуални модел студија.

6. Подршка каријерном развоју студената у дуалном моделу

Високошколска установа треба да пружи опис како подржава каријерни развој студената у дуалном моделу студија тако што:

- прати задовољство и мотивацију студената и послодаваца током програма учења кроз рад,
- оснажује и подржава студенте да планирају и постављају циљеве каријерног развоја,
- сарађује са средњим школама ради успостављања континуитета пружања услуга каријерног вођења и саветовања,
- помаже студентима код избора послодавца када се учење кроз рад реализује код више послодаваца ради усмеравања студената према индивидуалним потребама и у њиховом најбољем интересу.

7. Максималан број студената које високошколска установа може упутити код послодавца на учење кроз рад у оквиру датог студијског програма

8. Прилози уз елаборат:

Прилог 8.1 Одлука надлежног органа самосталне високошколске установе о усвајању елабората;

Прилог 8.2 Уверење о акредитацији студијског програма по класичном моделу студија у оквиру којег се тражи сагласност за модул по дуалном моделу студија;

Прилог 8.3 Распоред часова активне наставе и учења кроз рад, за сваку школску годину студија (не подразумева да мора да иде од прве године, али дати за сваку);

Прилог 8.4 Модел конкурса за упис студената који уписују програме по дуалном моделу студија у складу са законом којим се уређује високо образовање. Посебним конкурсом се утврђују специфични услови за упис студената на студијске програме по дуалном моделу, као и услови преласка студената са дуалног на друге моделе студија, односно преласка на дуални модел студија;

Прилог 8.5 Одлука ВШУ о формирању центра за каријерно вођење и саветовање који пружа подршку, подстиче и прати каријерни развој студената, у складу са општим актом високошколске установе и стандардима каријерног вођења и саветовања донетим на основу закона којим се уређује национални оквир квалификација;

Прилог 8.6 Изјава о обављању делатности која омогућава реализацију садржаја из студијског програма;

Прилог 8.7 Списак ментора код послодавца;

Прилог 8.8 Изјава о располагању одговарајућим простором, опремом и средствима за рад у складу са студијским програмом и планом реализације учења кроз рад;

Прилог 8.9 Изјава о обезбеђивању примене мера безбедности и здравља на раду у складу са законом;

Прилог 8.10 Изјава да над послодавцем није отворен стечајни поступак или да није покренут поступак ликвидације;

Прилог 8.11 Извод из Казнене евиденције и Потврда суда да се против лица не води кривични поступак (доставља се за ментора код послодавца и одговорно лице код послодавца).

*Службени гласник РС, број 19/2021”

7 Закључак

На основу прикатаних активности и предлога допуне стандарда за акредитацију студијских програма ради увођења и дуалног модела студија у систем високог образовања у Републици Србији које је припремио пројектни тим ДуалЕду пројекта, може се закључити следеће:

1. Пројектни тим је, на основу донетог Закона о дуалном моделу Студија у Републици Србији, припремио и доставио надлежној институцији – Националном савету за високо образовање Републике Србије, своје предлога са Стандард 17 и садржај Елабората о модулу акредитованог студијског програма који се реализује по дуалном моделу студија у високом образовању.
2. Национални савет за високо образовање формирао је посебну радну групу за припрему Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма, Стандарда 12: Студије на даљину и Прилог 2: Елаборат о модулу акредитованог студијског програма који се реализује по дуалном моделу студија у високом образовању, који је на основу предлога пројектног тима ДУАЛЕДУ пројекта, а и на основу мишљења чланове радне групе, припреми предлог ових докумената за усвајање на Националном Савету за високо образовање Републике Србије. У раду радне групе је учествовао и руководилац ДуалЕду пројекта Проф. др Ненад Зрнић.
3. Национални савет за високо образовање Републике Србије је усвојио Правилник о изменама Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 19/2021) у коме је и додат Прилог 2 – Елаборат о модулу по дуалном моделу у оквиру акредитованог студијског програма (види члан 3. Правилника).
4. Може се констатовати да је пројекат ДуалЕду у потпуности остварио свој циљ, поред доношења Закона о дуалном моделу студија у високом образовању (17.9.2019), донет је и Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 19/2021 од 5.марта 2021), који поред новог Стандарда 17, садржи и Прилог 2: Елаборат о модулу по дуалном моделу у оквиру акредитованог студијског програма (види члан 3. Правилника).
5. Примена дуалног модела студија је законски сада потпуно регулисана и високошколске установе могу сада да подносе захтеве (са елаборатом) за акредитацију модула са дуалне студије раније акредитованих студијских програма. Прва генерација студената у складу са овим прописима може да се упише на студије са школску 2021/21.
6. Очекује се да ће упис на дуални модел студија почети значајније да се реализује у школско 2022/23. Години из два разлога:
 - а. Неопходни подзаконски акти су објављени 5. марта 2021, што је релативно касно за реализацију свих припремних активности са

подношење захтева, а које и од ВШУ и од послодаваца захтевају доста припремних активности.

- b. И даље присуство пандемије Ковид-19 у Србији и даље значајно, те многи послодавци примењују и рад код куће својих запослених, те нису у могућности у таквим околностима да примају студенте на рад ради реализације њихових дуалних студија.
7. Из разлога наведених под 7., чланице конзорцијума пројекта ДУалЕду из Србије, су биле принуђене да главне принципе дуалног модела студирање тестирају у неформалним условима, примењујућу праксу примене принципа дуалног студирања својих ВШУ, и те своја искуства излажу у извештајима датим у оквиру Радног пакета бр. 4: WP4: DEVELOPMENT - Pilot testing of the flexible and generic DHEM
8. У приложеном извештају "D3.3.2 Пример: Елаборат за дуалним модул студија у случају акредитованог студијског програма ОАС "Софтверско инжењерство" које је припремио Универзитет Метрополитан (БМУ) је извршена анализа три основна модела дуалних студија и извршена провера задовољења Стандарда 17. Анализа је показала да је у извесним случајевима неопходна детаљна симулација временске реализације модула дуалних студија, по недељама школске године. Применом предложене симулације би се проверила остварљивост распореда учења кроз рад и наставе на ВШУ, јер може се јавити и ситуација да предложени модел дуалних студија задовољава Стандард 17, али да не може да се реализује. У наведеном и приложеном извештају D3.2.2 дата је методологија за симулацију остварљивости реализације студијског програма који реализује и модул дуалних студија, што може помоћи ВШУ у припреми елабората за реализацију модула дуалних студија. Ова анализа и развој методологије симулације није био планиран у предлогу пројекта, и представља додатн резултат рада пројектног тима у оквиру Радног пакета бр. 3.